

Լ Ո Յ Մ

Հ Ա Ն Դ Է Ս

Գ. ՏԱՐԲ

ՃԲԶԱՆ Դ.

ԹԻԻ ԿԴ. 64

1877

ՅՈՒՆԻՍ 8 ՉՈՐԵՔ.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՄԵՐ ՀԱԿԱՌԱԿ ՔՈՒԷՆ

Վերջին Ռեքրաթ աւուր Ազգ. Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ երբ Պատրիարք Սրբազան Հօր հրաժարականին ընդունուիլն կամ չընդունուիլն քուէարկուեցաւ, զըրեթէ մեք միայնակ այդ հրաժարականն ընդունուելու քուէ տուինք: Մեր այս հակառակ քուէին երեսփոխաններէն ոմանք այն միջոցին զարմանք յայտնեցին եւ շատերն ալ մինչեւ հիմա պատճառն կ'հարցնեն թէ Պատրիարք Սրբազան Հօր վերայ Սահմանադրական ի՞նչ մեծ թերութիւն տեսած ենք:

Այս հարցմամբ կենթադրեն թէ Սրբազան Պատրիարքին անձին կամ պաշտօնին դէմ հակակրօութիւն ունեցած ըլլանք, սակայն մեր հակառակ քուէէն այս կերպ ենթադրութիւն ընել եւ հետեւութիւն հանել տրամաբանական չէ, մանաւանդ երբ նկատողութեան առնուի որ թերեւս իրօք Ս. Պատրիարքին անձին հակակիր եւ Պատրիարքական պաշտօնին թեկնածողներն իսկ հրաժարականն չընդունուելու քուէ տուին կամ ձեռնպահ մնացին ի հարկէ ժամանակիս պարագայներէն ռախուելու: Մեք Նորին Սրբազնութեան ոչ անձին դէմ ատելութիւն կամ հակակրօութիւն ունենալու տառաժառ մի ունիմք եւ ոչ ալ Անոր ամբողջին աչք տնկելու տրամադրութեան մէջ ենք. այլ ինչպէս հրապարակաւ Անոր անձնական արժանաւոր ձրիքերն ու պաշտօնին սահմանադրական կատարելութիւններն կ'դրենք եւ կ'դովենք, այնպէս ալ մի եւ

նոյն անկեղծութեամբ Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ այդ հակառակ քուէն սուրինք յայտնապէս :

Ամեն Երեսփոխան գիտէ եւ խղճի մտօք կ'վկայէ որ Պատրիարք Սրբազան Հայրն այս կամ այն կուսակցութեան գործիք ըլլալու փոքրորդութիւնն յանձնառու չըլլար , այլ ինքն իբր ամեն կուսակցութեանց Նախագահը՝ կ'փափաքի անոնց բարեկեցութեան շարժումներն ծայրայեղ կրքերէ մերկացնելով , Եկեղեցւոյ եւ Ազգին շահերուն ու փառացը վերայ հիմնել՝ եղբայրութեան , Ազգութեան եւ հաւատարմութեան սկզբամբ , ինչպէս որ այս նպատակին համար շատ անգամ բանիւ եւ լուծեան սկզբամբ , ինչպէս որ այս նպատակին համար շատ անգամ բանիւ հրապարակաբար աշխատած է , եւ չյաջողելուն պատճառաւ գլխաւորաբար յաճախ հրապարակաբար կուտայ : Երեսփոխաններն շատերն ալ միշտ խօսք կուտան առանց կրքի ժարական կուտայ : Երեսփոխաններն շատերն ալ միշտ խօսք կուտան առանց կրքի ժարական կուտայ : Երեսփոխաններն շատերն ալ միշտ խօսք կուտան առանց կրքի ժարական կուտայ : Երեսփոխաններն շատերն ալ միշտ խօսք կուտան առանց կրքի ժարական կուտայ :

Մեք կուսակցութեան սկզբան հակառակ չենք , սակայն այլ է կուսակցութիւն եւ այլ է կիրք , մեր Ազգային շատ խնդիրներն կուսակցութեանց վիճաբանութեամբ լինելու եւ կիրք եւ կիրք կ'ըլլալով , հետեւաբար անոնց արդիւնքն զրեթէ կրկն արդիւնք է շատ անգամ քան թէ անկեղծ անաչառ եւ ճշմարտապէր կուսակցութեան : Իրաց այս ցաւալի վիճակին մէջ ինչո՞ւ կարելի է Երեսփոխանական ժողովին : Իրաց այս ցաւալի վիճակին մէջ ինչո՞ւ կարելի է Երեսփոխանական ժողովին : Իրաց այս ցաւալի վիճակին մէջ ինչո՞ւ կարելի է Երեսփոխանական ժողովին :

Մեր Ազգային Պատրիարքութիւնը խրդուելալիէ մը քնաւ տարբերութիւն չունի այսու հանդերձ մեք Պատրիարք ընտրուող անձէն մեծ մեծ ուխտեր եւ եղբուհներ կ'պահանջենք , թերեւս Վահմանագրական Տէրութեանց հետեւողութեամբ : Իսկ առանց նախագահ Երեսփոխանական ժողովն միահամուռ հրաժարեցնելու եւ նորն ընտրելու հրահանգը տալու իսկ արտօնութիւն ունի : Պաշտօնական այս արտօնութիւնը մեր Վահմանագրութիւն մեր երեսփոխանին անտանձն կերպով չնորհած է ուղած ժամանակին Պատրիարքն հատատելու , չուղած ժամանակին կործանելու , ուստի այդ երդումն ու ուխտն Պատրիարքներէն աւելի Երեսփոխաններէն պահանջելու է , որք իրենց գործած յանցանքներն Պատրիարքին քաւել կուտան դայն վատահամբաւելով կամ դահլիճէյ ընկելով Ազգին եւ Տէրութեան առաջ այն է պատասխանատուն ըսելով :

Հաղորդու թուրք Պատրիարք Սրբազան Հօր ցիշտոսկած Պատրիարքական տիկտոն թեկնածոյներն , որք Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ փոխանակ իրենց եւ մեր կաշման եւ պաշտօնին համաձայն Աւետարանական սիրոյ , խաղաղութեան եւ եղբայրութեան սկզբներն ըլլալու , սնտի տկնկալութիւններով պաշարուած , կը-

դից հոտին կրիւք աւելի արծարծելու շարժառիթ կ'դանուինք, որով թէ Ազգին կենսական ինքիրներն աւելի կ'կնճռաւորն, եւ թէ Պատրիարքական իշխանութիւնն եւ ազդեցութիւնն աւելի դժուարութեան կենթարկեն, եւ այս կարեւոր կէտը վերջին նստին մէջ Սրբազան Պատրիարք Հայրը շեշտելով անարկեց Երեսփոխանութիւնը ըզգուշացնելու համար . . . :

Այս բանաւոր պատճառներուն վերայ եթէ Նորին Սրբազնութեան անձնական տկարութեան բանաւոր պատճառն ալ աւելցնենք, կրնանք բնականապէս մակարեւրել թէ Ազգին սիրելի մէկ Պատրիարքին կեանքն եւ պաշտօնն ի՞նչ դժոխքներ քառար մը մէջ կ'գտնուի: Ուստի մենք կ'փախաքէինք որ մեր հակառակ քուէն միայնակ չմնալով բացարձակ մեղամտնութիւն մի գոյացնել, որպէս զի թէ արդի Սրբազան Պատրիարք Հայրն այդ սննդ լարիւրինթոսին հարկէն ազատէր, որուն մէջ կարելիէր կ'առնալի եւ թէ Պատրիարքութեան նոր ընտրելիներն տեսնէինք:

Այո՛ այդ հրաժարականն ընդունուելու էր, մէկ նորն այդ գահն բարձրանալու էր: Եր. որ թէ Ազգն վերջին փորձ մի ընեն Երեսփոխան արժէքն լաւ մի ճանչնալու, եւ թէ թեկնածոյք իրենց չափն իրապէս կշռէին . . . :

Սրբազան Պատրիարք Հայրն հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անձնուէր ծառայութիւններն յիշատակելով վտառութեան քուէ կտաջարկէ եւ կ'յայտարարէ որ եթէ անոր հրաժարականն ընդունուի ինքն ալ Պատրիարքութենէ կ'հրաժարի, բայց աւելի դարձանալին այն է որ մինչդեռ մէկ կողմանէ Երեսփոխանութիւնն Քաղաքական ժողովոյ հրաժարականն ընդունելով Պատրիարք Սրբազան Հօր հրաժարականն արդեամբ ընդունած կրկայ, միւս կողմանէ լոկ բանիւ եւ անուանական քուէով չընդունի Նորին Սրբազնութեան հրաժարականն: Մեր հակառակ քուէին զիստւոր պատճառներէն մին ալ Երեսփոխանական ժողովոյ այս ձախող ընթացքն էր: այսու հանդերձ պատգամաւորութեան շարքին մէջ գմեզ ալ նշանակելնուն չհակառակեցանք, ալ Եկեղեցւոյ եւ Ազգին իրական շահուցն համար ամենայն սիրով ընդունելով, մեծ ապացոյց մի տուինք մեր անկեղծութեան եւ հաւատարմութեան թէ նկելով, մեծ ապացոյց մի տուինք մեր անկեղծութեան եւ հաւատարմութեան թէ հակառակ քուէնուս եւ թէ պատգամաւորութեան պաշտօնին մէջ ի ծունկս անկեալ Պատրիարք Սրբազան Հօր ազաչեցինք որ իւր հրաժարականն յետս կռչէ:

Իցիւ թէ Առեւտրական ժողովոյ վիւսան, որ Սրբազան Պատրիարքին ներկայութեան համախմբուելով, Քաղաքական ժողովոյ ընտրութեան ցանկն սխալ պատրաստէ, նոր դժուարութեանց եւ կնճիւններու տեղի չտալու համար, երկու կուսակցութիւններէն ալ այնպիսի արդարաբանձ, բանիլուն եւ ազգառէր անձանց մէկ ցանկն պատրաստէր, որպէս զի թէ Պատրիարք Սրբազան Հայրն կարող ըլլայ սնունց հետ գործել, եւ թէ Ազգային ժողովն Վարչական գանդատանաց ատոյարէզ մի չգատնայ եւ յետինն չար քան գառալինն չըլլար:

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ԺՈՂՈՎ

Ըստ որոշման Ազգ. Երեսնական ժողովոյ եւ Պատրիարք Ս. Հօր երկուչարթի որ Հաւատարմար ժողովն գումարեցաւ ի Պատրիարքարանի եւ հրատարակ 76 Եկեղեցական Ս. Հայրերէն ԱՅ ի ներկայութեանն տեսնեն բացուելու ժամ 6½ րն:

Համագումար ժողովոյ դիւանն՝ Արծնական՝ ժողովոյն բերած՝ երկու կարգալոյծ քահանայից, (Սամաթիոյ Տ. Խաչատուրի եւ Գուս-Գաբուրի Տ. Գասպարի) ընդդէմ իրենց Ս. Կոնստան եւ պաշտօնին գործած յանցանաց տեղեկագիրն, միանգամայն նոյն կարգալոյծի դատապարտելոյ մեղայադրեան կարգաց։ Այս տեղեկագրէն յայտնի կը տեսնուէր որ 1872 ի Արծնական ժողովն Տ. Գասպար կարգալոյծ հրատարակած էր՝ անոր վերայ, եղած ծանր ահապատանութիւնն ստուգելով. նոյնպէս 1873 ի Արծնական ժողովն ալ զՏէր Խաչատուր Սամաթիոյ լուծած էր ի կարգէ քահանայութեան ձեւադրեցած ապօրէն պակաց առթիւ։ Իսկ յիշեալ կարգալոյծ քահանայից Ս. Նախագահին ուղղեալ մեղայադրելն, անոյ յանցանաց խոստովանութիւն եւ գղջումն կ'պարունակէին։

Ներկայ Արծնական ժողովն այս տեղեկագիրն եւ մեղայական գրեւն հարկ դատած էր Համագումար ժողովոյ ներկայացնել եւ անոր որոշումն եւ վճիռն լսել։

Նախ Պատրիարք Սրբազան Հայրն Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ օրինաց եւ բարեկարգութեան նախանձայութեամբ խօսելով, ըսաւ թէ «Այսպիսի եկեղեցականներն արժան է պատուհասել, որպէս զի մի լիծաւոր բարեպաշտ ժողովոյ մեքերն ու խիղճներն չդաշխակլին եւ թէ այլոյ եկեղեցականաց օրինակ մի ըլլան։ այս տեսակ պատիժ մի արդարութեան պարտքն է, զոր Եկեղեցւոյ շնորհներն եւ բարեկարգութիւնն կ'պահանջէ։ Սակայն, պէտք է, ըսաւ, ի նկատի առնուիք այս պարագայի մէջ Աստուծոյ ողորմութիւնն եւ ներողութիւնն, որ իւր արդարութեան հետ ի մի լծուած է. եւ երբ արդարութեամբ կ'ապաստանաս իրմէ խոյս տուող անդիջը, մի եւ նոյն պահուն կ'դիմաց եւ կ'ներէ իւր անհուն ողորմութեամբն իւր ոտքն գլջմամբ եւ արտաւօք դիմող մեղաւորին»։

Յետոյ տաանէն աւելի եկեղեցական Հարք խօսք տունելով, իրր երեք ժամուշափ վիճաբանելէ վերջն, Ատենապետ Սրբազանն արդիւնքն երկու առաջարկութեան վերածեց, որոց առաջինն մերն էր, եւ երկրորդն մեր կողմանէ կրկնուած։

Ա. Առաջարկութիւնն էր, երկու կարգալոյծ դատապարտեալներն վաճառ մի դրկել եւ ըզա ծանրութեան յանցանաց ժամանակ որոշել ապաշխարութեան. եւ երբ այդ սահմանեալ ժամանակն լրանալուն ապաշխարելոյ նկատմամբ բարի վկայութիւններ ձեռք բերէ Ազգ. Արծնական իշխանութիւնն, ան ստին՝ ըստ արժանւոյն քահանայական կարգի ուղած շնորհաց ատրիճանին հրաման տայ։

Բ. Առաջարկութիւնն էր, որ Իզմիրեան Գեր. Մատթէոս Սրբազանի կողմանէ եղաւ, երկու դատապարտեալներն ալ խալառ լուծեալ հրատարակել, եւ թողուլ որ աշխարհիկ կարգին մէջ իրենց հայն ճարեմ առանց Եկեղեցւոյ անդամակցութենէ պիտենք դրկելու. եւ բարեպաշտութեամբ ապրելով Եկեղեցւոյ բարի զաւակ ըլլան. եւ այս դատապարտելոյ Եկեղեցւոյ կողմանէ շնորհուած ներողութիւն մ'է (1)։

Այս երկու առաջարկութիւններուն վերայ դատ դատ հարցումներ եղաւ դիւանին կողմանէ եւ վեցի դէմ 26 Հարք երկրորդ առաջարկութիւնն ընդունեցին, մէկ քանի եկեղեցական Հարք ալ ձեռնապահ կեցան։

(1) Երկրորդ առաջարկութեան նկատմամբ յօդուած մի եկած է մեզ խորհող եկեղեցականի մը ստորագրութեամբ ի հրատարակութիւն, բայց տեղերնուս անձկութեան արտաճառաւ յաջորդ թուով ունիւր հրատարակել։

Այս միջոցին Պատրիարք Սրբազան Հօր կարծիքն ուղղեցու : Ս. Պատրիարք Հայրն պատասխանեց թէ « Ես առաջին առաջարկութեան համաձայն եմ , բայց քանի որ ժողովը մեծամասնութեամբ որդրորդ առաջարկութիւնն արժան կը դատի դատապարտելոց նկատմամբ . ես ալ զայն անթերի գործադրելու պարտաւոր եմ » :

Համազումար ժողովոյ մէջ խօսք ըլլալով նաեւ Սամաթիոյ կարգադրոյժ Բարթուղիմէոսի համար , որ տակաւին քահանայական գլխարկով եւ սքեմով չըլլելով՝ ուրեք ուրեք խոտտովանութիւններ կընէ եւ հաղորդութիւն կուտայ եղեր , ժողովոյ որոշմամբ ըն Պատրիարք Սրբազան Հայրն հրամայեց թագբլիզ գրել Բ. Գուռն եւ Պարսից դեսպանատան , որպէս զի լիչեալ անդեղջ Բարդուղիմէոսին եկեղեցական գլխարկն սուսուի եւն :

Համազումար ժողովոյ գիւմնին վերայ ամուսնութեան խնդիր մի ալ կար , բայց ժամը 10 1/2 անցած ըլլալուն՝ յառաջիկայ երկուշաբթի աւուր մնաց :

* *

Սրժանահաւատ անձինք մեզ կ'հաղորդեն թէ անցեալ չաբաթ օր Իւսկիստար Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ Շնորհաւանակ Աւագ քահանայն Քարողչին սենեակն երթալով աղաղակ կամբառնայ թէ « Դասք քահանայից ես ալ մէկտեղ զքեզ չենք ուզեր , պէտք է այսօր մեկնիս ասկէ » . Քարողչին Աւագ քահանայն այս արարքն թաղականաց կը յայտնէ , անոնք ալ կ'յորդորեն զՔարողչին որ անգործաւորութեամբ իւր տեղն դառնայ եւ իւր պաշտօնն շարունակէ : Դարձեալ Քարողչին յուղարկաւորութեան հանդէսներու կոչուած պահուն կընէ եղեր աւագ քահանայն թէ « Քարողչին դատաւանի ենթապայ է , այս ինչ եւ այն ինչ փարդապետը տարէք » :

Առ այժմ մեր այս մասին ուրիշ լսածներնիս զրեւ զանց ընկելով յորդոր կ'կարդանք Ս. Խաչ թագի հակառակարկութեան մասեւեալ մի քանի Պատուարժան Քահանայից եւ իրենց առաջնորդող Աւագ քահանային որ այսպիսի յոռի արարքներն , ատելութիւնն թշնամանքն , չարիք հասուցանելն մեր կոչման եւ մեր պաշտաման չեն վնասեր , մենք բարի օրինակ պիտի ըլլանք հաւատացելոց . . . :

Մեր այս հակիրճ տեսութիւնն ընկելով հանգերձ Արծնական Պատկառելի ժողովոյ ուշադրութիւնն կ'հրաւիրենք որ արժան եղած պատուէրն եւ յորդորն ընէ քահանայից դատուն պատկառ կալ իրենց կոչման եւ եղբայրութեամբ վարուիլ , խոյս տալ թաղին մէջ յուղմունք , ատելութիւն , կազ եւ կռիւ սերտանելէ , զի ինչպէս կրիմայնեն մեզ թաղեցիք անհնարինս վշտացած են իրենց Գեր. Քարողչին դէմ եղած այս անարդանայ եւ թերեւս ծանր հետեւանքներ յառաջ քան :

* *

. . . Խմբագիր

Արժ. Տ. Դեանդ Մ. վարդապետ փրկարէմեան Փարիզէն այսօրեայ թուականաւ հեռագիր մը կուղղէ աւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն մեր՝ ծանուցանելու , թէ Գեր. Տ. Սարգիս վարդապետ Թէոդորեան Լատինացւոց Յունիս 15ին վախճաներ է , ե. թէ Վսեմ Գէորդ պէյ Երամեան Հոգեւոյս վարդապետին յուղարկաւորութեան հանդիսին ըովանդակ ծախքը հողացել է :

Ըստ հրամանի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդելով զայս Ձերում
ի գիտութիւն և ի հրատարակութիւն :

4 Յունիս 1877

Պատրիարքարան Հայոց
ի Գում-Պարու

Մեծ Աղօթարար

Դիւանադպիր Ազգ. Կրօն. Ժողովոյ
եզնիկ վարդապետ Ապահունի

* *

... Խմբագիր

Եթէ արդարեւ Խմբագիրը ձրի Աղգային պաշտօնէից խումբ մը կը
կազմեն, եթէ իրաւ Խմբագիրը աղգային յառաջադիմութեան ջանադիր
առաջնորդներն են, և եթէ հաւաստիւ մամուլը լուսաւորեալ աղգաց քայ-
լափոխիցը խրախոյան եղած է, քաջալերեցէք զիս ձեր անձնական արժան-
եօք՝ ծանուցանելով սիրելի Աղգիս որ այդ անձնուէր ծառայութիւնը
կատարելու կուշամ (կլիտ. Արդարեան) անուն շարաթաթերթի մը
հրատարակմամբ, նուիրական նշանաբանիս հաւատարիմ մնալու ուխտիւ :

Առաջին թերթիս հրատարակութիւնը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 1ին
կամ անկէ առաջ եթէ պատրաստութեանս մէջ յաջողիմ :

Բաժանորդագիրը պիտի լլայ Պալայ համար 30 և Գաւառաց համար
63 զրչ ողջ թղթագրամ : Խրաքանչիւր թերթ ձեռքէ պիտի վաճառի
մէկ զրչ. նոց թղթագրամի :

Որ և իցէ նամակ եւն. պէտք է վճարեալ ուղղուի առ տէր և հրա-
տարակիչ ի Գումսուն Յ. Մարգարեան Մէրճան չորչու թիւ 57 :

1877 Յունիս 3

Նշան Գարագալ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Շարաթ օր Օսմ Խորհրդարանին մէջ Հայաստանի հարստահարու-
թեան խնդիրը բացուեցաւ :

Սօցիալի ներքաւ էֆէնտին՝ Կ. Պօլսոյ Յոյն երեւոյթանք խօսք առնե-
լով Անատոլիոյ մէջ Քիւրտերու Հայոց Աղգին վերայ ըրած շարեքը կը
պատմէ ընդարձակ տեսնարանութեամբ մը ըսելով թէ ինչ որ Պաւլիա-
րիոյ և Բուսէլիի մէջ գործուեցաւ, նոյնը Հայաստանի մէջ գործուելու
վրայ է Քրդաց կողմէն երկար տարիներէ ի վեր, սակայն Յոյնք և Պուլ-
կարք Եւրոպիոյ մէջ ձայն բարձրացնելով և տեսարակներ հրատարակել տա-
լով իրենց կրած տառապանաց վերայ Եւրոպական ուշադրութիւնն հրա-
ւիրեցին, իսկ Հայք չունենալով այդ միջոցը լռութեամբ տարին այդ ան-
լուր տառապանաց, բայց միթէ արդարութիւնն է այս որ տէրութեան ա-
մենէն հաւատարիմ հպատակ Հայոց աղղը պայպէս չարչարուի այդ տէ-
րութեան ոչ ապստամբ Քրդաց տակ :

Ասիէ ետքը Համալսարանայ Էֆէնական խօսք ուղեւոր ընդարձակ բացատրութիւն կուտայ Շահ Հիւսէյնի տղուն Հիւսէյն պէյի, Մշոյ ձկարանցի և Հասանանցի և Վանայ Հայտարանցի Ալի աղայի և ուրիշ շատ մը աշխատներու գործած չարեաց վրայ. ասոնց դէպքերն են ըստ էրբեմն կը ձերբակալուէին, բայց քիչ մը ետքը թող կը տրուէին. շատ մը վալիներ ասոնց գործակից գտնուած են, որոյ անունը ըստ թուել չեմ ուզեր, սակայն ըստ գիտեմոր այդ Քիւրտերուն արձակուիլը ամեն անգամ 10000 ոսկի կը լլաւ իրենց, երբ, ըստ, վալիներու կը հարցնէի Քիւրտերուն չափաւորութիւն վրայ որո՞ւ համար երկու թապուր զօրք բու էր, Երեմիէ Էր-Էր-Էր կայ կըսէին. իմացայ թէ ի՞նչ էր այդ հիւսիսը. այդ հիւսիսը թէն այն էր՝ որ այս Քիւրտերը երբ պատերազմ բացուի Ռուսիոյ հետ, Տէրութեան կամաւոր զօրք պիտի ըլլային, եթէ Հայերը չորժում մը չենէին՝ այդ Քիւրտերը պիտի զսպէին. սակայն հիմա իմացուեցաւ թէ այդ Քիւրտերը որո՞ւ զօրքն են եղեր. այդ Քիւրտերն իսպաղութեան ժամանակ Հայերը հարստահարեցին, այժմ պատերազմի ժամանակ ալ տէրութեան խաչընդունին ըրին. ասոնք իրենց ո՞ր յատկութեանը համար արդեօք այսքան պաշտպան դառն. վերջապէս կեղծակամ թէ՛ ասոնց դէմ անմիջական միջոց ձեռք առնել պէտք է:

Վասիլաքի պէյ խօսք առնելով իրմէ առաջ երկու ատենաբանից ըսածները կը հաստատէ և կառավարիչ որ անմիջապէս Բ. Դուռը գրուի, բոլոր Մահմետական երեսփոխանք միաբերան կը ձայնակցին ատենաբաններուն կարծեացը և անմիջապէս Բ. Դուռը կը գրուի անմիջական ազգու միջոց ձեռք առնելու համար:

Ահա այս առաջին անգամն է որ Հայոց հարստահարութեան խնդիրը կը յաւանդուի Խորհրդարանին մէջ, որո՞ւ համար կարծէ որ Սրբազան Պատրիարք Հայրը չորհրդակցութեան գիր մը գրէ այդ խնդիրը բացող Սօլիտի Էֆէնտիքի և միւս երեսփոխանաց:

ՆՈՐ ԴԱՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԻՍԱՌԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ահա Մուխթար փաշա Յունիս 3 թուով ի պաշտօնէ կ'հեռադրէ թէ Ռուսը կարսի առջև ամբողջութեամբ չլինելու դրաղած են. կարսէն անընդհատ ուռմը կարձակին և Ռուսը ալ փոխադարձ կ'պատասխանեն, սակայն վնաս մի պատճառած չէ ասոնց ուռմանին. — Նայնալէ կ'ձանուցանէ թէ Ձիտեանի և Մէնլուսէլիսանի մէջ բանակած թշնամին, իրենց վրաններն վերցնելով կրեք թուի բաժնուած սկսեր են դէպ յառաջ յարձակիլ, Օսմ հեծեալ յառաջապահ գնդերն քաջութեամբ կուռելով դանդաղ կեցուցեր են 40 մեռեալ և 40 վիրաւոր ձգելով: Նդիպտուի Բարձր Իշ-

տիւրիս որդին Հասան փաշա չարաթ օր 10 շուգինուով 7000 զօրքով ամենայն պաշտերաշխական կաշմուածքով մայրաքաղաքս ժամանեցին եւ կիւրակէ օր դէպ ի սեւ ծով մեկնեցան մի դրահաւոր նաւու առաջնորդութեամբ, իսկ Հասան փաշա իւր հօրաքրեւ Զէնէպ հանրաւն տունը իջեւանեցաւ : — Պատիւթ կ'դրէ թէ Ռուսիոյ նպատակն Պուլիարիստանի նման Ասիոյ Հայաստանն ալ անկախ ընել եւ ապա ամենք մէկանց կուլ տալ է : — Սերովիոյ Միլան իշխանն Բլոժէսթի կ'դանուի Զարին քով, ըսկուբչինան Յուլիա 4ին պիտի դուռնարի Քրաքիւժէվայի մէջ : — Հէլէնական դործող բոնակին թիւն 25000ի կ'հանեն : — Լէվանթ կըսէ թէ Բօլիթիք Քօրէսքոնտանս լրբադիրն Օսմանեանց եւ Գարաառաղցւոց Տուկայի կիրճերուն եւ չըջակայքն եղած պատերաշխներուն մէջ զՕսմանցիս յաղթուած կ'նկարագրէ : Բօլիթիք թէ եւ կէս պաշտօնական թերթ մի է բայց իրեն աղբիւրներն Ռուսական թերթերն ըլլալուն, ասոր համար հաւատք ընծայելու չէ կատարելագէտ, Վիէնայի միւս թերթերն մեծաւ դժուտութիւն կ'խօսին Օսմ. զօրաց արխաթուութեան վերայ : — Քօնստնոյ լրագիրն կըսէ թէ Պաթմուէն կ'դրեն թէ Օսմանցիք մօտեցաւ Բօլիթի պիտի մտնեն : — Նոր լրագիրն կ'դրէ թէ Բէդապուրկի մէջ դադանի ընկերութիւն մը կազմուած է եւ թէ Զարն երկար ժամանակ ի Բէդապուրկ չպիտի դառնայ : — Կըսուի թէ մեր Օգոստափառ Սուլթանն թէ Ազրիսանուպօլսոյ եւ թէ Քիւշիւք-Զէքմէճէ չինուած ամբողջութիւններն աչքէ անցնելու պիտի երնէ : — Ապէնքօսթ Վիէնայի կէս պաշտօնական թերթն Ռուսիոյ իտղադութեան կողմն հակին կ'դրէ, թէ Անգղիա ալ Ռուսիոյ այս հակամիտութեանն մեծապէս կ'նպաստէ : — Պուքրեշէն կ'հեռագրեն թէ գետերուն յորդելն կ'չարունակէ եւ օդին դուռութիւնն արդեւք կըլլայ Ռուսաց յարձակողական պատրաստութիւններուն : — Սօխում Գալէի մերձ Զէյլ անուն Ռուսական ամրոցէն առնուած 18 թնդանօթներն կերակի օր Կ. Պօլիս հասան եւ Թօլիհանէի հրապարակն դրուեցան : երկուշաբթի օր Օգոստափառ Սուլթանն Թօլիհանէ երթալով աչքէ անցողց յիշեալ թնդանօթներն : — Մաաիս կ'դրէ թէ Վրոյց կը պտրտի թէ Կարնոյ բանակին հրամանատար Մուխթար փաշա ետ կանչուեր է եւ թէ անոր տեղ Մէնէմէշլի Մուսթաֆա փաշան կամ Տէրքիշ փաշան պիտի երթայ : — Լէվանթ կ'դրէ թէ «Կարինէն մեղ ուղղեալ վերջին հեռագիրն որ հինգշաբթի աւուր թուական կ'դրէ, չեմք կարող հրատարակել, եւ սակայն անցաջող լուր մը չպարունակիր : — Գաղղիական Բէրիւպիք լրագիրն կ'դրէ թէ «Ռուսք Դանուբն անցած չեն, բայց Զարն այս չարաթ բանակն աչքէ պիտի անցնէ, իւր ներկայութեամբն Ռուսք Դանուբն անցնիլ պիտի փորձեն : Ոմանք կըսեն թէ Ռուսք Դանուբն անցնելու համար 40,000 հոգի պիտի կորսնցնեն, ոմանք ալ 12,000 կ'բաւէ կըսեն, սոցա միջին հաշիւն առնելով, Ռուսք որ մէկ միլիօն մարդ ղինած են, կրնան առանց յաղթուելու այսպիսի կորստեան մի տոկալ եւ եթէ յաջողին Դանուբն անցնիլ մեծ բաղմութեամբ ուղղակի Ազրիսանուպօլսոյ վերայ պիտի քալեն եւ ամսէ մը Պօլիս կ'հասնին, այս ահաւոր ճշմարտութիւն մի է . . . » :

ՏԻՐ-ՄԱՐԱԳԻՐ

ՀԱՄԱՅՆԱԿ Ծ. Վ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՐԱՆ ԶԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

Կ. Պօլիս Եհնի-Գարու. Գաւառայ փոստի քիւ 200